

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
« ____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми Фінанси та облік в підприємстві
на тему: «Рейтингове оцінювання як прозорий інструмент прийняття
інвестиційних рішень в підприємстві»

Здобувачки групи ЕН-92/3ф Масюк Єлизавети Олександрівни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Єлизавета МАСЮК

Керівник доц., канд. екон. наук. Людмила ЗАХАРКІНА _____

Суми 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

«17» квітня 2023 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Здобувачки групи ЕН-92/3ф інституту (центру) НИІ БіЕМ
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Масюк Єлизавети Олександрівни

Тема роботи: «Рейтингове оцінювання як прозорий інструмент прийняття інвестиційних рішень в підприємстві»

Затверджено наказом по СумДУ № 0509-VI від « 15 » 05 2023 р.

Термін здачі здобувачкою завершеної роботи « 14 » 06 2023 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

сутність та значення інвестиційної привабливості країни, регіону та суб'єкта господарювання для інвестора; роль публічності та прозорості у формуванні інвестиційної привабливості та прийнятті інвестиційних рішень; оцінювання можливості використання міжнародних та національних рейтингових показників як прозорого інструменту прийняття інвестиційних рішень в підприємстві; аналіз інвестиційної привабливості України на основі міжнародних рейтингів; аналіз інвестиційної привабливості українських підприємств на основі даних національних рейтингів; напрями поліпшення інвестиційного клімату України

Дата видачі завдання: « 17 » 04 2023 р.

Керівник к.е.н, доцент Людмила ЗАХАРКІНА

(підпис)

Завдання прийнято до виконання «17» 04 2023 р. Єлизавета МАСЮК
(підпис)

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

на тему:

«Рейтингове оцінювання як прозорий інструмент прийняття інвестиційних рішень в підприємстві»

Масюк Єлизавета Олександрівна

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 29 сторінках, з яких список використаних джерел із 30 найменувань. Робота містить 2 таблиць, 13 рисунків.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Сучасний інвестор діє в швидкозмінному середовищі, де він має безліч можливостей для прийняття інвестиційних рішень. Однак, ця ситуація також призводить до проблеми оцінки та вибору оптимального рішення серед великої кількості варіантів. Тому в сучасних умовах стає дуже важливим питання прозорості економічних відносин на рівні як макроекономіки, так і мікрорівня.

Одне з головних завдань полягає в оцінці інвестиційної привабливості з використанням прозорих та ефективних інструментів. Один з таких інструментів можуть бути дані міжнародних та національних рейтингів.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідити можливість використання рейтингового оцінювання у якості прозорого інструменту прийняття інвестиційних рішень в підприємстві.

Методи дослідження - узагальнення, аналіз, синтез, порівняння, Google Trend, динамічний.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Дослідження виконано в рамках науково-дослідної роботи «Цифровізація та прозорість публічних, корпоративних та особистих фінансів: вплив на інноваційний розвиток та національну безпеку» (реєстраційний номер: 0122U000774).

Основний результат роботи. У першому розділі роботи аналізується

питання прозорості економічних відносин у формуванні інвестиційної привабливості та прийнятті інвестиційних рішень. У другому розділі проаналізовано інвестиційну привабливість України на основі даних міжнародних рейтингів та українських підприємств на основі національних рейтингів, а також запропоновано напрями поліпшення інвестиційного клімату України на основі врахування прозорих даних рейтингів.

Ключові слова: прозорість, інвестиційні рішення, рейтингове оцінювання, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
1.ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА ПРИЙНЯТТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ.....	9
1.1 Інвестиційна привабливість: суть та значення.....	9
1.2 Роль публічності та прозорості у формуванні інвестиційної привабливості та прийнятті інвестиційних рішень.....	13
1.2.1 Роль публічності та прозорості у формуванні інвестиційного клімату країни.....	13
1.2.2 Роль публічності та прозорості при прийнятті інвестиційних рішень у підприємстві.....	15
1.3. Роль рейтингів у прийнятті інвестиційних рішень: забезпечення транспарентної інформаційної бази для успішних інвестицій	18
2 РЕЙТИНГОВЕ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	24
2.1 Аналіз та оцінка інвестиційної привабливості України на основі даних міжнародних рейтингів	24
2.2. Аналіз та оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств на основі даних національних рейтингів.....	27
2.3 Напрями поліпшення інвестиційної привабливості України на основі врахування транспарентних даних рейтингів	31
ВИСНОВКИ.....	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний інвестор функціонує у швидкозмінному середовищі і має безліч можливостей для здійснення інвестиційних рішень, що водночас породжує проблему оцінювання та вибору оптимального рішення серед великої кількості. Тому на сьогодні важливого значення набуває питання транспарентності економічних відносин як на макро-, так і мікрорівні. Постає завдання оцінити інвестиційну привабливість через прозорі та ефективні інструменти. Такими транспарентними інструментами можуть стати дані міжнародних та національних рейтингів.

Об'єктом дослідження є процеси прийняття інвестиційних рішень в підприємстві на основі транспарентних даних міжнародних та національних рейтингів.

Предмет дослідження – фінансові відносини, що виникають між економічними суб'єктами в процесі формування і забезпечення інвестиційної привабливості країни, регіону та суб'єкта господарювання, а також у процесі прийняття інвестиційних рішень в підприємстві.

Мета дослідження – дослідити можливість використання рейтингового оцінювання у якості транспарентного інструменту прийняття інвестиційних рішень в підприємстві.

Завдання дослідження відповідно до мети:

- розглянути сутність та значення інвестиційної привабливості країни, регіону та суб'єкта господарювання для інвестора;
- визначити роль публічності та прозорості у формуванні інвестиційної привабливості та прийнятті інвестиційних рішень;

- оцінити можливість використання міжнародних та національних рейтингових показників як транспарентного інструменту прийняття інвестиційних рішень в підприємстві;
- проаналізувати інвестиційну привабливість України на основі міжнародних рейтингів;
- проаналізувати інвестиційну привабливість українських підприємств на основі даних національних рейтингів
- визначити напрями поліпшення інвестиційного клімату України на основі врахування транспарентних даних рейтингів.

Методи дослідження – узагальнення, аналіз, синтез, порівняння, Google Trend, динамічний.

Структура дослідження. У першому розділі роботи аналізується питання транспарентності економічних відносин у формуванні інвестиційної привабливості та прийнятті інвестиційних рішень. У другому розділі проаналізовано інвестиційну привабливість України на основі даних міжнародних рейтингів та українських підприємств на основі національних рейтингів, а також запропоновано напрями поліпшення інвестиційного клімату України на основі врахування транспарентних даних рейтингів.

Інформаційною базою дослідження є дані міжнародних та національних рейтингів, періодичні видання та монографічна література, законодавство України, Інтернет-ресурси тощо.

Дослідження виконано в рамках науково-дослідної роботи «Цифровізація та транспарентність публічних, корпоративних та особистих фінансів: вплив на інноваційний розвиток та національну безпеку» (реєстраційний номер: 0122U000774).

1 ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН У ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА ПРИЙНЯТТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ

1.1 Інвестиційна привабливість: суть та значення

Проблема формування та забезпечення інвестиційної привабливості країни, регіону, суб'єкта господарювання продовжує бути актуальною довгий час. Адже окрім завдання сформуванню інвестиційну привабливість потрібно постійно працювати над підтриманням, а краще зростанням її рівня.

Сучасний інвестор функціонує у швидкозмінному середовищі і має безліч можливостей для вкладання коштів, що водночас породжує проблему оцінювання та вибору оптимального проекту серед великої кількості. Тому на сьогодні важливого значення набуває прозорість економічних відносин.

Прозорість інвестиційного клімату на сьогодні є ключовим елементом розвитку економіки та привабливості інвестиційного потенціалу країни. Інвестори шукають надійність та стабільність у своїх інвестиційних рішеннях, тому забезпечення прозорості є критично важливою складовою успіху в інвестиційній сфері.

Розглянемо суть та складові понять «інвестиційний клімат» та «інвестиційна привабливість», адже саме інвестиційний клімат країни першочергово впливає на рівень інвестиційної привабливості країни, регіону, суб'єкта господарювання, котрий виступає об'єктом оцінювання для інвестора.

У науковій літературі серед учених-економістів не існує єдиного підходу до визначення категорії «інвестиційний клімат».

На рис. 1.1 подано ряд підходів до визначення цього поняття.

А. Гура	<p>*це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що зумовлює привабливість і доцільність інвестування в ту або іншу господарську систему</p>
С. Мочерний	<p>*це сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, які сприяють (гальмують) процесу інвестування народного господарства (на макрорівні) та окремих підприємств, компаній, галузей (на мікрорівні)</p>
М. Жук	<p>*сукупність соціально-економічних, суспільно-політичних, природних, екологічних та інших умов, які безпосередньо визначають масштаби, обсяги і темпи залучення інвестицій</p>
І. Сазонець, В. Федорова	<p>*вважають, що поняття інвестиційного клімату означає наявність таких умов інвестування, що впливають на переваги інвестора у виборі певного об'єкта інвестування</p>
Г. Фролова	<p>*ступінь сприятливості ситуації, що складається в тій чи іншій країні (регіоні, галузі) для ймовірного надходження інвестицій у цю країну (регіон, галузь)</p>
С. Коваленко	<p>*це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що зумовлює привабливість і доцільність інвестування в ту або іншу господарську систему (економіку країни, регіону, корпорації)</p>
К. Малько [7]	<p>*це сукупність політичних, правових, економічних, соціальних, природних, а також інших чинників, які сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних й іноземних інвесторів. Варто підкреслити, що на сьогодні не існує єдиного підходу до трактування кількості чинників, що обумовлюють формування інвестиційного клімату</p>

Рисунок 1.1 - Підходи вчених-економістів до визначення поняття «інвестиційний клімат» [1]

Відповідно до тверджень науковців можемо зробити висновок, що дослідження інвестиційного середовища можна проводити на макро- та мікрорівнях. Водночас макроекономічне середовище формується змінними

чинниками, які стимулюють або стримують інвестиції в національну економіку. До таких чинників належать: економічні, політичні, екологічні та соціально-культурні. Фактори макро- та мікрорівня також суттєво впливають на інвестиційну поведінку інвесторів.

Інвестиційна привабливість може розглядатися на рівні держави, регіону та суб'єкта господарювання (рис. 1.2).

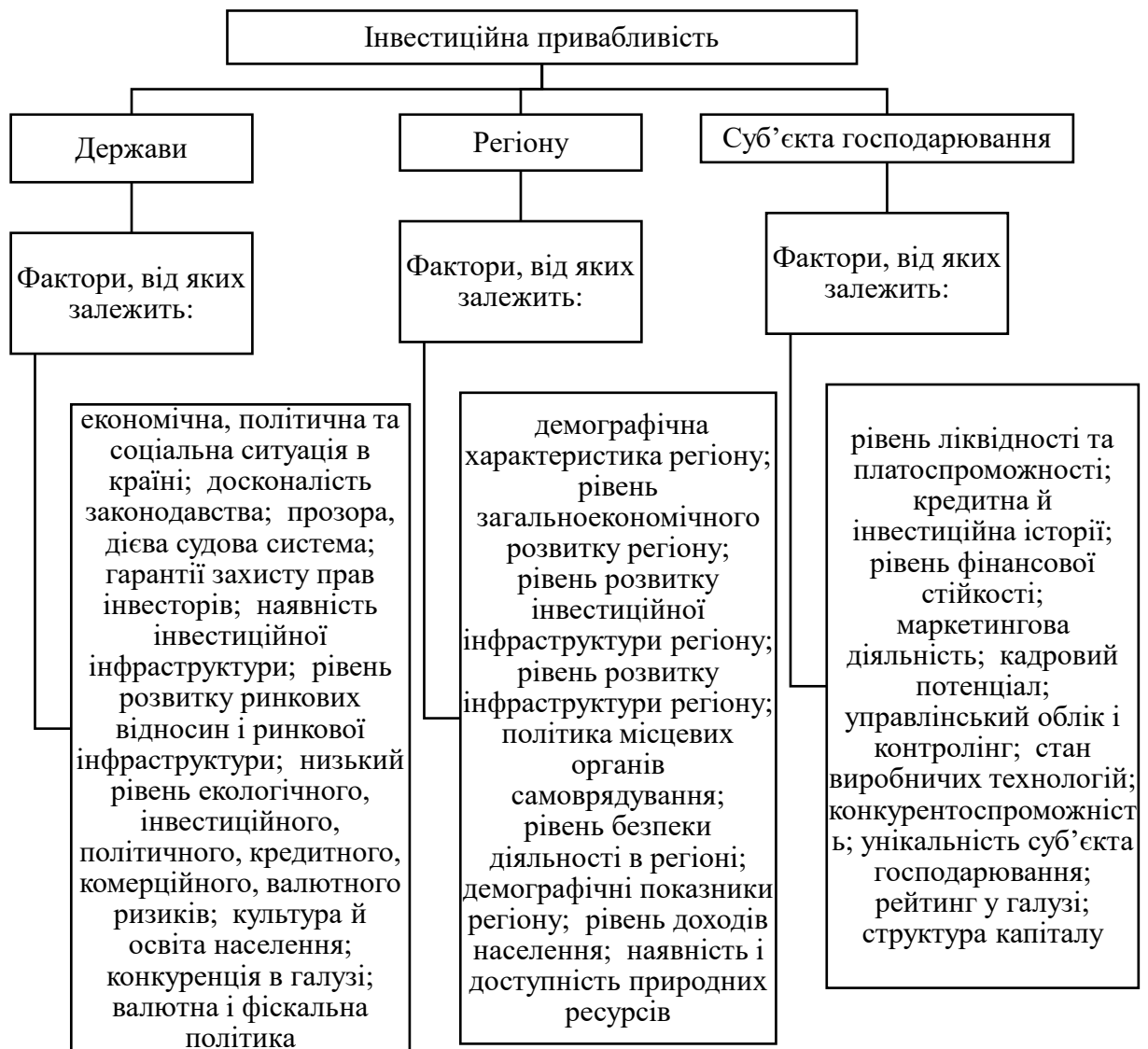

Рисунок 1.2 - Фактори впливу на інвестиційну привабливість держави, регіону та суб'єкта господарювання [1]

Чинники, які впливають на інвестиційну привабливість держави, мають бути доповнені станом фінансово-кредитної системи країни, рівнем розвитку

продуктивних сил, інвестиційної активності населення, статусом іноземного інвестора, рівень розвитку інвестиційної інфраструктури і можливість залучення інвестиційних ресурсів. Проблема регіонального розвитку досліджується набагато рідше. Хоча рівень розвитку регіонів визначає привабливість підприємств та виробництв, розташованих на їхній території.

Інвестиційна привабливість регіонів – показник, що характеризує деякі з них з погляду фінансового розвитку, інвестиційної привабливості, самостійності, податкової культури, рівня життя населення та низки інших факторів, що істотно впливають на формування інвестиційної прибутковості та інвестиційних ризиків тощо. Якщо держава багата на корисні копалини, ліси та інші ресурси, то об'єктами інвестицій в основному є видобувні або переробні галузі.

За рис. 1.2 можна відзначити, що інвестиційна привабливість компанії безпосередньо залежить від інвестиційного клімату в країні і має систему показників, які комплексно оцінюють можливі ризики від інвестицій, платоспроможність та конкурентоспроможність компанії, а також як здатність примножувати вкладений капітал.

Ступінь інвестиційної привабливості є важливим показником інвестиційного клімату країни та, отже, показником ефективного соціально-економічного розвитку економіки держави загалом.

Організація економічного співробітництва та розвитку, прямі інвестиції - це категорія транскордонних інвестицій, що здійснюються резидентом (прямим інвестором) у країні з метою реалізації свого довгострокового інтересу в компанії (одержувачі прямих інвестицій), яка є резидентом країни, відмінної від країни місцезнаходження прямого інвестора.

1.2 Роль публічності та прозорості у формуванні інвестиційної привабливості та прийнятті інвестиційних рішень

1.2.1 Роль публічності та прозорості у формуванні інвестиційного клімату країни

Одним із інструментів забезпечення прозорості в оцінюванні інвестиційного клімату є використання технологій блокчейн та інших інноваційних рішень. «Блокчейн може допомогти забезпечити надійність та безпеку обміну інформацією між учасниками інвестиційного процесу. Технології штучного інтелекту та аналізу даних також можуть допомогти в оцінюванні ризиків та прогнозуванні результатів інвестицій» [2].

Окрім технологій, важливими є законодавчі та регуляторні заходи щодо забезпечення прозорості. Законодавство може встановлювати вимоги щодо повідомлення інформації, а також забезпечувати відкритість та доступність інформації. Регуляторні органи можуть здійснювати нагляд за дотриманням вимог щодо прозорості та покладатися на стандарти, розроблені спільнотою.

Роль рейтингових агентств та аудиторських компаній у забезпеченні прозорості є надзвичайно важливою для створення прозорого інвестиційного клімату. Один з прикладів успішної роботи у цьому напрямку - Рейтинг прозорості 100 найбільших міст, розроблений та запроваджений Transparency International Ukraine [3].

Цей рейтинг було створено для того, щоб оцінити рівень прозорості та відкритості діяльності міських рад, та зробити їх доступними для аналізу та порівняння. Щоб підготувати цей рейтинг, команда Transparency International Ukraine використовує різноманітні джерела даних, зокрема перевіряє відповідність опублікованої інформації вимогам законодавства України й нормативно-правовим актам центральних органів виконавчої влади, а також проводить аналіз веб-сайту, досліджує офіційні відповіді міських рад,

аналізує кількісні показники за допомогою самостійної інтернет-статистики. Також до джерел даних включаються скарги громадян, рішення суду, відомості в авторитетних засобах масової інформації, публічні відомості в базах даних, а також документи від громадських організацій та депутатів місцевих рад.

Цей рейтинг став важливим інструментом для розуміння прозорості діяльності місцевих рад в Україні та їх готовності до приваблення інвестицій.

Одним з інструментів забезпечення прозорості є Індекс транспарентності монетарної політики, який розробляється незалежними організаціями і містить оцінки транспарентності монетарних органів у різних країнах світу [4].

Індекс транспарентності монетарної політики (ІТМР) є глобальним рейтингом, який визначає рівень транспарентності та якості комунікації монетарних органів зі своїми зацікавленими сторонами, включаючи інвесторів, ринкових учасників і громадян. ІТМР надає можливість порівняти транспарентність монетарних органів у різних країнах і виявити їхні слабкі місця, що дозволяє поліпшити роботу монетарних органів та збільшити довіру до них.

Індекс складається з чотирьох основних змінних, що впливають на його значення [4]. Першою змінною є оприлюднення цілей монетарної політики. Це означає, що країни, які повідомляють про свої цілі щодо інфляції, відкривають для громадськості свої монетарні стратегії та допомагають сприйняти їхні рішення. Ця змінна також відображає рівень комунікації між національним банком та громадськістю.

Другою змінною є відкритість економічних даних. Країни, які публікують більше економічних даних, ніж вимагається, мають більш високий індекс транспарентності монетарної політики. Це включає оприлюднення даних про інфляцію, валютний курс, резервні активи та інші економічні показники.

Третьою змінною є прозорість способів реалізації монетарної політики. Прозорість способів реалізації монетарної політики означає, що центральний банк повинен детально пояснювати свої дії, стратегії та механізми реалізації монетарної політики. Наприклад, центральний банк повинен пояснювати, чому він приймає певні рішення, які інструменти він використовує для досягнення своїх цілей та як він реагує на зміни у внутрішній та зовнішній економічній ситуації.

Операційна відкритість означає, що центральний банк повинен детально пояснювати свої операції з міжбанківського ринку, в тому числі операції з купівлі-продажу валют, управління резервами та інші операції, що впливають на грошову політику країни. Це дозволяє забезпечити високий рівень відкритості та прозорості монетарної політики, а також довіру національних та міжнародних інвесторів.

1.2.2 Роль публічності та прозорості при прийнятті інвестиційних рішень у підприємстві

Прозорість в інвестиційних рішеннях у підприємстві означає доступність інформації про інвестиційні можливості, процеси та результати їх виконання. Це означає, що інвестори повинні мати можливість отримати повну інформацію про потенційні ризики та можливості вкладення коштів у певний інвестиційний проект. Для досягнення прозорості в інвестиційних рішеннях необхідно забезпечити чіткість та доступність інформації про інвестиційний проект [5].

Прозорість в інвестиційних рішеннях у підприємстві є важливою складовою для забезпечення ефективного управління ризиками та збільшення вірогідності успіху інвестиційного проекту. Забезпечення прозорості в інвестиційних рішеннях допомагає інвесторам зрозуміти

потенційні ризики та переваги інвестиційного проекту, а також визначити правильний підхід до його оцінки та вибору [6].

Прозорість забезпечує доступність інформації та дозволяє інвесторам приймати обґрунтовані рішення. Ознаки прозорості в інвестиційних рішеннях включають доступність інформації, дозвіл на розповсюдження інформації та доступність інформації третім особам [7].

Одна з основних ознак прозорості - це доступність інформації. Інформація про фінансовий стан та фінансові результати компанії, її ділові операції, ризики та можливості повинні бути доступні для інвесторів. Ця інформація може бути надана у формі різних звітів та фінансової звітності. Забезпечення доступу до цієї інформації допомагає інвесторам зрозуміти, як компанія використовує їх гроші, та приймати обґрунтовані рішення про інвестування.

Іншою ознакою прозорості є дозвіл на розповсюдження інформації. Компанії повинні мати право на публікацію своїх фінансових звітів та іншої інформації про діяльність, а також надавати інформацію про відносини з інвесторами. Це забезпечує прозорість у взаєминах між компанією та інвесторами та допомагає зберегти довіру відносно інформації, що надається.

Для інвесторів інформація про діяльність компанії є критично важливою, оскільки вона допомагає їм приймати обґрунтовані інвестиційні рішення. Прозорість діяльності компанії включає не тільки доступність інформації для інвесторів, але й доступність цієї інформації для третіх осіб.

Доступність інформації третім особам означає, що будь-яка особа, яка має інтерес у діяльності компанії, може отримати доступ до неї. Це може бути інформація про фінансові результати компанії, внутрішню структуру управління, плани на майбутнє, або будь-яку іншу інформацію, яка може мати важливе значення для інвесторів або інших зацікавлених сторін [8].

Доступність інформації третім особам є важливою для забезпечення прозорості в діяльності компанії, оскільки це дозволяє зменшити ризики та збільшити довіру. Інвестори можуть бути впевнені, що компанія не приховує

жодної інформації та виконує свої зобов'язання перед ними, а інші зацікавлені сторони можуть відслідковувати діяльність компанії та забезпечувати її відповідність законодавству та етичним стандартам.

Для більш глибокого розуміння транспарентності, необхідно провести аналіз її видів. Результати дослідження наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Види транспарентності (складено на основі [9])

Вид	Характеристика	Вплив на інвестиційне рішення
Фінансова транспарентність	Відкритість і доступність фінансової звітності компанії, що дозволяє інвесторам зрозуміти фінансове становище і перспективи її розвитку.	Допомагає інвесторам зробити обґрунтовані інвестиційні рішення на основі зрозумілого і достовірного фінансового звіту.
Правова транспарентність	Якість та ступінь відкритості законодавства, процесів прийняття рішень та здійснення контролю у сфері бізнесу та інвестицій.	Забезпечує інвесторам захист їх прав та інтересів відповідно до закону, що є важливим для залучення інвестицій.
Адміністративна транспарентність	Відкритість і доступність інформації про процедури та правила, що регулюють бізнес в країні.	Дозволяє інвесторам зрозуміти процедури та правила регулювання бізнесу, що знижує ризик для їх інвестицій.
Технологічна транспарентність	Доступність інформації про технології, які використовуються компанією, їх вплив на довкілля та інші соціальні аспекти.	Допомагає інвесторам зрозуміти, як компанія впливає на довкілля та соціальні аспекти, що може бути важливим для їх інвестицій.
Соціальна транспарентність	Рівень дотримання прав працівників, безпека праці, соціальні гарантії, соціальна відповідальність	Підвищує привабливість компанії
Кадрова транспарентність	Прозорість процесу набору, критеріїв оцінки, професійного зросту та розвитку працівників	Привертає талановитих працівників
Екологічна транспарентність	Рівень відповідальності за вплив на довкілля, відкритість щодо впливу виробництва на навколишнє середовище	Впливає на імідж компанії та сприяє зменшенню ризиків
Корпоративна транспарентність	Прозорість управління, фінансової звітності, публічність корпоративної соціальної відповідальності	Підвищує довіру інвесторів та забезпечує стабільність підприємства

Отже, у сучасних умовах, коли економіка все більше стає глобальною та інвестиційні можливості безмежними, прозорість стає ключовим фактором при прийнятті інвестиційних рішень. Забезпечення прозорості в інвестиційних рішеннях може допомогти знизити ризики та забезпечити більш високу ефективність інвестицій.

1.3. Роль рейтингів у прийнятті інвестиційних рішень: забезпечення транспарентної інформаційної бази для успішних інвестицій

Для вибору транспарентних інструментів прийняття інвестиційних рішень було проведено аналіз частоти запитів за темою (рис. 1.3)

Рисунок 1.3 – Обсяги пошукових запитів «transparency», «investment», «rating» (побудовано за допомогою інструменту Google Trends) [10]

Таким чином, бачимо, що за останні 5 років користувачі Google активно шукали запити «інвестиції» та «рейтинги», що свідчить про те, що ці питання взаємопов'язані, саме на основі рейтингів інвестори оцінюють привабливість тих чи інших інвестиційних рішень.

Так як прийняття інвестиційних рішень є складним процесом, що вимагає глибокого аналізу та оцінки ризиків, то дійсно одним із ключових інструментів, що допомагає інвесторам приймати обґрунтовані рішення, є рейтингове оцінювання. Рейтинги виступають інформаційною базою, яка допомагає оцінити фінансову стійкість, кредитний ризик та потенціал доходності різних інвестиційних об'єктів.

Після опрацювання наукової літератури було узагальнено інформацію про роль рейтингів у прийнятті інвестиційних рішень та їх значення для інвесторів (рис. 1.4).

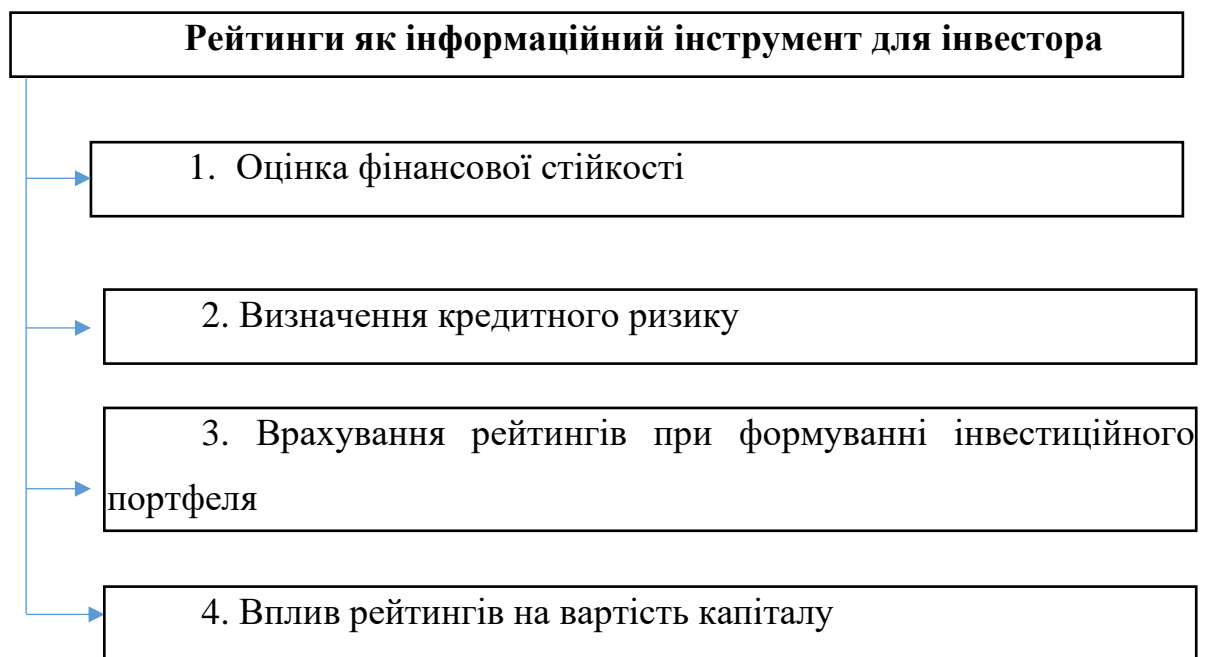

Рисунок 1.4 – Роль рейтингів у прийнятті інвестиційних рішень та їх значення для інвесторів (складено авторкою на основі [11-16])

Отже, можемо стверджувати, що рейтинги це сучасний інформаційний інструмент для інвестора. Адже рейтинги є системою оцінок, які надаються рейтинговими агентствами різним емітентам, цінним паперам та фінансовим інструментам. Вони надають інвесторам об'єктивну інформацію про кредитоспроможність, ризики та потенційну доходність цих об'єктів. Рейтинги допомагають інвесторам зрозуміти, наскільки надійними є різні інвестиційні можливості та які ризики пов'язані з цими інвестиціями.

Згідно з дослідженнями, рейтингові агентства мають значний вплив на інвестиційний процес. Наприклад, дослідження [12] показали, що зміни в рейтингах впливають на цінову динаміку акційних ринків. Коли рейтинг підвищується або знижується, це може призвести до зміни вартості акцій компанії і вплинути на інвестиційні рішення інвесторів.

Однією з ключових ролей рейтингів у прийнятті інвестиційних рішень є забезпечення доступу до необхідної інформації:

1. Оцінка фінансової стійкості.

Один з найважливіших аспектів рейтингів у прийнятті інвестиційних рішень - оцінка фінансової стійкості емітента або компанії. Рейтингові агентства аналізують фінансові показники, такі як прибуток, заборгованість, платоспроможність та ефективність управління, щоб визначити рівень ризику інвестиції. Інвестори можуть використовувати цю інформацію для зрозуміння потенційних ризиків та можливого доходу від своїх інвестицій.

2. Визначення кредитного ризику.

Кредитний ризик є важливим фактором, який впливає на прийняття інвестиційних рішень. Рейтингові агентства оцінюють кредитоспроможність емітента та визначають рейтинги кредитного ризику. Це допомагає інвесторам визначити ймовірність того, що емітент не зможе повернути свої зобов'язання вчасно. Наявність рейтингів кредитного ризику дозволяє інвесторам зробити інформований вибір і розуміти потенційні ризики, пов'язані з їхніми інвестиціями.

3. Врахування рейтингів при формуванні інвестиційного портфеля.

Рейтинги також грають важливу роль у формуванні і управлінні інвестиційним портфелем. Інвестори можуть використовувати рейтинги для розподілу своїх інвестицій між різними активами, залежно від їхньої привабливості та ризикованості. Рейтинги допомагають збалансувати портфель, розподіливши інвестиції між різними категоріями активів, такими як акції, облігації, нерухомість тощо. Це дозволяє інвесторам зменшити

ризика шляхом диверсифікації та збільшити потенційну доходність свого портфеля.

4. Вплив рейтингів на вартість капіталу

Рейтингові оцінки можуть міцно впливати на вартість капіталу для емітентів. Високий рейтинг може знизити витрати залучення капіталу, оскільки він свідчить про надійність і кредитоспроможність емітента. З іншого боку, низький рейтинг може збільшити витрати залучення капіталу, оскільки інвестори вимагатимуть вищих доходностей для компенсації вищого ризику. Рейтингові оцінки є важливим фактором, який враховується на ринках капіталу та впливає на ціну акцій, облігацій та інших фінансових інструментів.

Отже різноманітні рейтинги зводяться до конкретних цифрових оцінок, які є зрозумілими та доступними для інвесторів. Це дозволяє інвесторам легко порівнювати різні інвестиційні об'єкти і зробити обґрунтований вибір.

Таким чином, рейтинги створюють транспарентну основу для прийняття обґрунтованих рішень та допомагають інвесторам зменшити ризики і збільшити потенційну доходність своїх інвестицій. Проте варто пам'ятати, що рейтингове оцінювання має свої обмеження і потенційні недоліки:

- по-перше, рейтинги базуються на існуючих фінансових даних та інформації, яка може бути обмеженою або застарілою. Вони не враховують можливі зміни в економічному середовищі або непередбачувані події, що можуть вплинути на фінансову стабільність емітента.

- по-друге, іноді рейтингові агентства можуть мати конфлікт інтересів або необ'єктивність у встановленні рейтингів. Це може бути пов'язано зі зв'язками з емітентами або іншими зацікавленими сторонами, що може спотворювати об'єктивність рейтингу.

Усі ці обмеження та недоліки варто враховувати, коли користується рейтингами у прийнятті інвестиційних рішень. Інвесторам слід

використовувати рейтинги як один із інструментів при аналізі інвестиційного об'єкта, а не єдиний фактор для прийняття рішення.

Загалом, рейтингове оцінювання має суттєву роль у прийнятті інвестиційних рішень. Воно надає інвесторам необхідну інформацію та допомагає зробити обґрунтовані рішення з урахуванням ризиків та потенційної доходності. Проте інвесторам варто бути обережними і не покладатися виключно на рейтинги, а здійснювати додатковий аналіз та дослідження, щоб отримати повну картину перед прийняттям рішення щодо інвестицій.

Рейтинги виступають важливим інструментом у світі інвестицій, і допомагають забезпечити більш прозорий інвестиційний клімат. Вони стимулюють конкуренцію та сприяють розвитку ринків капіталу, привертаючи більше інвестиційних можливостей.

Слід також відзначити, що рейтинги не є статичними і можуть змінюватися з часом. Інвесторам слід регулярно оновлювати свої аналізи та переглядати рейтинги для забезпечення актуальності своїх інвестиційних рішень.

Загалом, рейтингове оцінювання є важливим інструментом у прийнятті інвестиційних рішень і можуть виступати можуть виступати прозорим інструментом оцінювання інвестиційної привабливості інвестиційного клімату країни та суб'єкта господарювання, проте його слід використовувати в поєднанні з іншими методами аналізу та з остеронь ставитися до його обмежень. Інвестори повинні мати комплексний підхід до аналізу ринку та інвестицій, враховуючи рейтинги як один з факторів, що впливають на прийняття рішень.

Нижче приведено типи організацій, що формують рейтинги, які оцінюють економічно-соціальний розвиток країни (рис. 1.5).

Науково-дослідні організації, що оцінюють економічний та соціальний розвиток країни	<ul style="list-style-type: none"> • Інститут розвитку менеджменту (IMD), Фонд «The Heritage Foundation» та газета «The Wall Street Journal», Інститут Като, Дослідний центр Brookings Institution
Міжнародні організації що оцінюють економічний та соціальний розвиток країни	<ul style="list-style-type: none"> • Світовий банк, Всесвітній економічний форум у Давосі, Програма розвитку людства ООН, Конференція ООН з торгівлі й розвитку ЮНКТАД, Аудиторська фірма Pricewaterhouse Coopers, Центр антикорупційних досліджень Transparency International
Рейтингові агентства	<ul style="list-style-type: none"> • Moody's, Standard and Poor's, Fitch
Інформаційні агентства, що оцінюють економічний та соціальний розвиток країни	<ul style="list-style-type: none"> • Euromoney (Велика Британія), Newsweek (США), Журнал Forbes (США), The Economist (Велика Британія), Журнал Business Insider (США), Investor (США).

Рисунок 1.5 – Організації, що оцінюють економічно-соціальний розвиток країни (складено на основі [177])

2 РЕЙТИНГОВЕ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1 Аналіз та оцінка інвестиційної привабливості України на основі даних міжнародних рейтингів

Для інвестора при прийнятті інвестиційних рішень вагомим фактором служить місце та рейтинг країни, її імідж, інвестиційна привабливість, а саме об'єми обсягів надходження прямих іноземних інвестиційних потоків до певної країни.

Потенційний інвестор повинен спочатку проаналізувати певні умови кредитування, механізм системи оподаткування, законодавчо-правовий режим сфери інвестування країни, в яку планується вкладати свій капітал тощо. Такі умови певним чином відображені у низці різноманітних міжнародних рейтингів держав. Особливо корисним є спостереження за динамікою місця держави протягом останніх років, щоб розуміти у якому напрямку рухається країна.

Так, показники кредитних рейтингів показують кредитоспроможність емітентів, інформацію кредитних історій боргових інструментів (державних облігацій, казначейських зобов'язань).

Зауважимо, що такі рейтинги, з одного боку, функціонують для інвесторів, як інструментарій: порівняння ризиків вкладених коштів у країни (бізнес-структури), цінні папери, аналіз доходність інвестицій, оцінка інвестиційного клімату у країні-реципієнті, у підсумку знайти й прийняти обґрунтовані інвестиційні рішення. Також, рейтинги створюють перспективний інвестиційний імідж для учасників фондового ринку: сприяють високому рівню довіри від інвесторів (надають інформацію щодо спроможності емітента).

До найвпливовіших міжнародних рейтингових агентств відносять Standard & Poor's (S&P Global Ratings), частка близько 50% ринку кредитних

рейтингових агенцій, Moody's Investor's Service (частка 30%) та Fitch Ratings Inc. (частка 10%). Дані компанії досліджують й оцінюють інвестиційну привабливість багатьох країн, певних регіонів, різних галузей виробництва, регулюють світові кредитні та інвестиційні потоки.

Найактуальнішим методом оцінки інвестиційної привабливості країни є метод від Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА) [18], адже він має більшу реалістичність, вагому експертну оцінку компаніями, які функціонують на внутрішньому ринку. Показник індексу для України визначається за результатами опитування керівників компаній в Україні.

Оцінку інвестиційного клімату України можна провести за допомогою різних методик та розрахунку показників (індексів). Індексом легкості ведення бізнесу ми можемо оцінити умови роботи бізнесу за багатьма показниками, до рейтингу входять 190 країн. Складовими індексу вимірюються нормативно-правові акти, які контролюють діяльність малого та середнього бізнесу (табл.2.1) [19].

Таблиця 2.1 – Інвестиційна клімат України у призмі міжнародних рейтингів (складено на основі [18-21])

Індикатор	Організація	Максимальне значення	Роки			
			2019	2020	2021	2022
Індекс легкості ведення бізнесу	Світовий банк	190 (рейтинг)	71	64		
Індекс глобальної конкурентоспроможності	Всесвітній економічний форум	рейтинг	85	71	49	57
Індекс інвестиційної привабливості ЄБА	Європейська Бізнес Асоціація	5	3,25	3,06	2,95	2,5
Індекс екологічної ефективності		місце	119	-	-	70

Так, за даними таблиці 2.1 бачимо, що за індексом легкості ведення бізнесу, розрахованим Світовим банком, Україна покращувала свої місця у

2020 році. Проте за індексом глобальної конкурентоспроможності у 2022 році через війну Україна значно погіршила позиції. За показником інвестиційної привабливості ЄБА спостерігаємо системне погіршення індексу. Це свідчить про труднощі та обмеження ведення бізнесу в Україні, що зменшує інвестиційну привабливість України в цілому.

Щодо індексу екологічної ефективності, дані за 2021 рік відсутні, але показник зменшився з 119 у 2019 році до 70 у 2022 році. Це вказує на певні заходи у поліпшенні екологічної ефективності протягом останніх років.

За даними рейтингового агентства Fitch Ratings показники рівня інвестиційної привабливості України мають синусоїдну тенденцію (рис. 2.1) [22].

Рисунок 2.1 – Рейтинг оцінок інвестиційної привабливості України [22]

Відтак індекс інвестиційної привабливості України свідчить про нормалізацію інвестиційного клімату в 2015-2018 рр., й про його погіршення 2019-2021 рр., що дає змогу говорити про те, що Україна належить до держав ризикованого інвестування.

2.2 Аналіз та оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств на основі даних національних рейтингів

Приймаючи інвестиційні рішення інвестор опирається не лише на інвестиційну привабливість країни в цілому. Також він розглядає інвестиційну привабливість виду економічної діяльності, регіону та конкретного суб'єкта господарювання і, зокрема інвестиційного проекту.

Тож розглянемо національні рейтинги українських підприємств, котрі можуть бути орієнтиром для інвестора при виборі варіанту інвестування

Найбільш відомими національними рейтингами в Україні є:

1. ТОП-100 найбільш прибуткових компаній України.
2. Рейтинг прозорості державних підприємств «Фінансова стабільність державних підприємств в Україні».
3. 30 стійких приватних компаній України.

Рейтинг «ТОП-100 найбільш прибуткових компаній України» (рис. 2.2) свідчить про те, що у 2022 році прибутковими є компанії у таких видах економічної діяльності, як добувна промисловість, виробництво та торгівля електроенергією, сільське господарство, діяльність у сфері бездротового електрозв'язку, сегмент трастів, фондів та інших компаній. Особливістю даного рейтингу у 2022 році є те, що він розраховується на даних Державного комітету статистики. Так як в умовах воєнного стану подання статистичної звітності не є обов'язковою, то багато підприємств не подавали таку звітність. Тому цей рейтинг є лише серед 16,5 тис. компаній, хоча в Україні зареєстровано 1,47 млн юросіб [23].

2 Топ-100 компаній за величиною чистого прибутку у 2022 році			
№	Компанія	Чистий прибуток, млрд грн	Діяльність, галузь
1	Нафтогазвидобування	18,9	Добування природного газу
2	Укргідроенерго	11,8	Виробництво електроенергії
3	Київстар	9,6	Діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку
4	Шахтоуправління "Покровське"	8,6	Добування кам'яного вугілля
5	Д.Треїдинг	6,2	Торгівля електроенергією
6	ОККО-бізнес партнер	5,6	Оптова торгівля паливом
7	Кернел-трейд	5,1	Оптова торгівля зерном
8	Полтавський ГЗК	4,2	Добування залізних руд
9	НГД холдинг	4	Оптова торгівля паливом
10	Елітгітський ГЗК	4	Лобування залізних руд
11	Рошен	3,9	Виробництво кондитерських виробів
12	Укртрансгаз	3,9	Трубопровідний транспорт
13	Укрнафтобуріння	3,8	Добування природного газу
14	Унібудінвест	3,5	Трасти, фонди
15	ЕПАМ системз	3,4	Комп'ютерне програмування
16	Надра-геоінвест	3,4	Добування природного газу
17	Укртрансгаз	3,2	Складське господарство
18	Укргазвидобування	2,9	Добування природного газу
19	АТБ-маркет	2,8	Роздрібна торгівля
20	Логістик юніон	2,6	Складське господарство
21	Інтерпайп ніко тьюб	2,6	Виробництво труб
22	Укренерго	2,4	Передача електроенергії
23	Південний ГЗК	2,4	Добування залізних руд
24	НоваПей	2,4	Грошове посередництво
25	Бритіш Американ тобакко селз маркетинг Україна	2,3	Оптова торгівля тютюновими виробами
26	Вигідна покупка	2,3	Оптова торгівля
27	Оптіма-фарм	2,2	Оптова торгівля фармацевтичними товарами
28	Нафтогазсфера	2,2	Оптова торгівля паливом
29	Нова пошта	2,1	Допоміжна діяльність у сфері транспорту
30	Центральний ГЗК	2,1	Добування залізних руд
31	БадМ	1,9	Оптова торгівля фармацевтичними товарами
32	Представництво "Регал петролеум корпорейшн"	1,9	Оптова торгівля
33	Енселко Агро	1,6	Вирощування зернових культур
34	Піонер	1,6	Трасти, фонди
35	ДТЕК Донецькі електромережі	1,6	Розподілення електроенергії
36	Карлсберг Україна	1,5	Виробництво пива
37	Тойота - Україна	1,5	Торгівля автомобілями
38	Укрфінжитло	1,4	Кредитування
39	Джей Ті Інтернешл компані Україна	1,4	Оптова торгівля тютюновими виробами
40	Райз північ	1,4	Вирощування зернових культур
41	Поділля	1,4	Вирощування зернових культур
42	Косул	1,4	Розвідувальне буріння
43	ДТЕК Західенерго	1,4	Виробництво електроенергії
44	Юкрейніан шугар	1,3	Виробництво цукру
45	ДП "Антонов"	1,3	Дослідження й експериментальні розробки
46	Самсунг електронікс Україна	1,2	Оптова торгівля побутовими електротоварами
47	Фармак	1,2	Виробництво фармацевтичних препаратів
48	Оболонь	1,2	Виробництво пива
49	Радехівський цукор	1,2	Оптова торгівля
50	ГлобалЛоджик Україна	1,1	Комп'ютерне програмування

Рисунок 2.2 - Фрагмент рейтингу ТОП-100 найбільш прибуткових компаній України [23]

Рейтинг прозорості державних підприємств «Фінансова стабільність державних підприємств в Україні». Методологія даного рейтингу полягає в тому, що дані, необхідні для оцінки рівня прозорості, отримуються з офіційних веб-сайтів вибраних компаній, а також шляхом запитів на публічну інформацію. Рівень прозорості визначається у шести основних сферах: «I. Прозорість та доступ до інформації; II. Економічні показники; III. Державні закупівлі та власність; IV. Кадрова політика; V. Етика та конфлікт інтересів; VI. Гранти та благодійна політика» [24].

Цей рейтинг буде цікавий інвесторам, які бажають інвестувати саме в державні підприємства.

На рисунку 2.3 відображені дані за 2021 рік.

Позиція	Назва	Рейтинг	Загальна прозорість	I. Прозорість та доступ до інформації	II. Економічні показники	III. Державні закупівлі та власність	IV. Кадрова політика	V. Етика та конфлікт інтересів	VI. Гроші та фінансова політика
1.	ДП Національна енергетична компанія "Укренерго"	A+	82 %	68 %	95 %	100 %	87 %	100 %	38 %
2.	ПАТ "Укрзалізниця"	A	78 %	86 %	72 %	90 %	80 %	93 %	23 %
3.	ДП "Адміністрація морських портів України"	A-	74 %	79 %	78 %	83 %	70 %	100 %	12 %
4.	ПАТ "Укрзалізниця" (консолідований)	A-	72 %	99 %	98 %	87 %	67 %	88 %	23 %
5.	ПрАТ "УкрТрансенерго"	A-	72 %	76 %	95 %	50 %	83 %	95 %	23 %
6.	Публічне акціонерне товариство "Національна акціонерна..."	B+	69 %	66 %	88 %	33 %	83 %	88 %	77 %
7.	ДП Національна атомна енергогенеруюча компанія...	B+	66 %	63 %	100 %	40 %	73 %	95 %	23 %
8.	Державне спеціалізоване підприємство "Черніобільська..."	B	64 %	59 %	79 %	67 %	60 %	83 %	23 %
9.	АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ "ХАРКІВЕНЕРГО"	B	63 %	61 %	89 %	33 %	70 %	82 %	50 %
10.	Мартуський МТП	B	63 %	77 %	86 %	40 %	40 %	83 %	23 %
11.	Юний МТП	B	62 %	67 %	91 %	40 %	47 %	90 %	23 %
12.	ПАТ "ОДЕСЬКИЙ ПРИПОРТОВИЙ ЗАВОД"	B	61 %	60 %	87 %	60 %	80 %	50 %	23 %
13.	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО...	B	60 %	70 %	76 %	40 %	60 %	78 %	23 %

Рисунок 2.3 - Фрагмент рейтингу прозорості державних підприємств «Фінансова стабільність державних підприємств в Україні [24]

Також можна відслідковувати динаміку по рокам. На жаль, умови війни впливають на даний рейтинг також, адже з метою безпеки багато даних наразі є закритими.

Рейтинг «30 стійких приватних компаній України». Так як у сучасному світі інвестори є більш соціально відповідальними, то їх все більше цікавлять суб'єкти господарювання, які дотримуються ESG-принципів. Для таких інвесторів буде цікавим саме даний рейтинг. Він проведений у 2022 році вперше і дозволяє виявити саме ті компанії, які відзначилися вищою стійкістю порівняно з іншими, що дозволило їм зберегти і, у деяких випадках, навіть збільшити свій бізнес.

Шкала рейтингу стійкості виглядає таким чином [25]:

Шкала рейтингу стійкості

- 10 – компанія значно збільшила виробничі, фінансові показники та штат;
- 9 – компанія збільшила виробничі та фінансові показники та штат;
- 8 – компанія зберегла ключові виробничі показники та штат, збільшила ключові фінансові показники в гривневому вимірі, зберегла їх у валютному еквіваленті;
- 7 – компанія зберегла ключові фінансові показники в гривневому еквіваленті, помірно скоротила виробничі показники та штат;
- 6 – компанія помірно скоротила ключові фінансові показники у гривневому еквіваленті та відчутно скоротила виробничі показники та штат;
- 2-5 – компанія значно (на 25-90%) скоротила ключові показники;
- 1 – компанія припинила діяльність;
- 0 – компанію ліквідовано.

Рисунок 2.4 - Шкала рейтингу стійкості приватних компаній України [25]

На рисунку 2.5 відображена частина стійких компаній України у 2022 році

Компанія	Галузь	Власник	Динаміка виторгу	Кількість балів
 Ajax Systems	Інтернет речей	Олександр Конотопський	+50%	10
 Intellias	ІТ	Віталій Седлер, Михайло Пузраков	+76%	10
 Концерн Галнафтогаз	ПЕК, ритейл	Віталій Ангонов, ЄБРР	+63,6%	9,5
 Kernel	АПК	Андрій Веревський	42%	9,5
 «Західнадрасервіс»	ПЕК	Зіновій Козицький	+350%	9,4
 GlobalLogic	ІТ	Hitachi	53,7%	9,3

Рисунок 2.5 - Фрагмент рейтингу «30 стійких приватних компаній України» [25]

Таким чином, можемо констатувати, що дані даного рейтингу корелюють з рейтингом «ТОП-100 найбільш прибуткових компаній України»

і є саме найцікавішими сферами для інвесторів, котрі мають намір інвестувати в українські компанії (рис. 2.6)

Рисунок 2.6 - Галузі, в яких працюють 30 стійких компаній України у 2022 р. [25]

2.3 Напрями поліпшення інвестиційної привабливості України на основі врахування транспарентних даних рейтингів

Розглянувши інвестиційну привабливість України в цілому та інвестиційну привабливість українських підприємств з урахуванням впливу війни, виокремимо головні проблеми інвестиційної привабливості економіки України (рис.2.7).

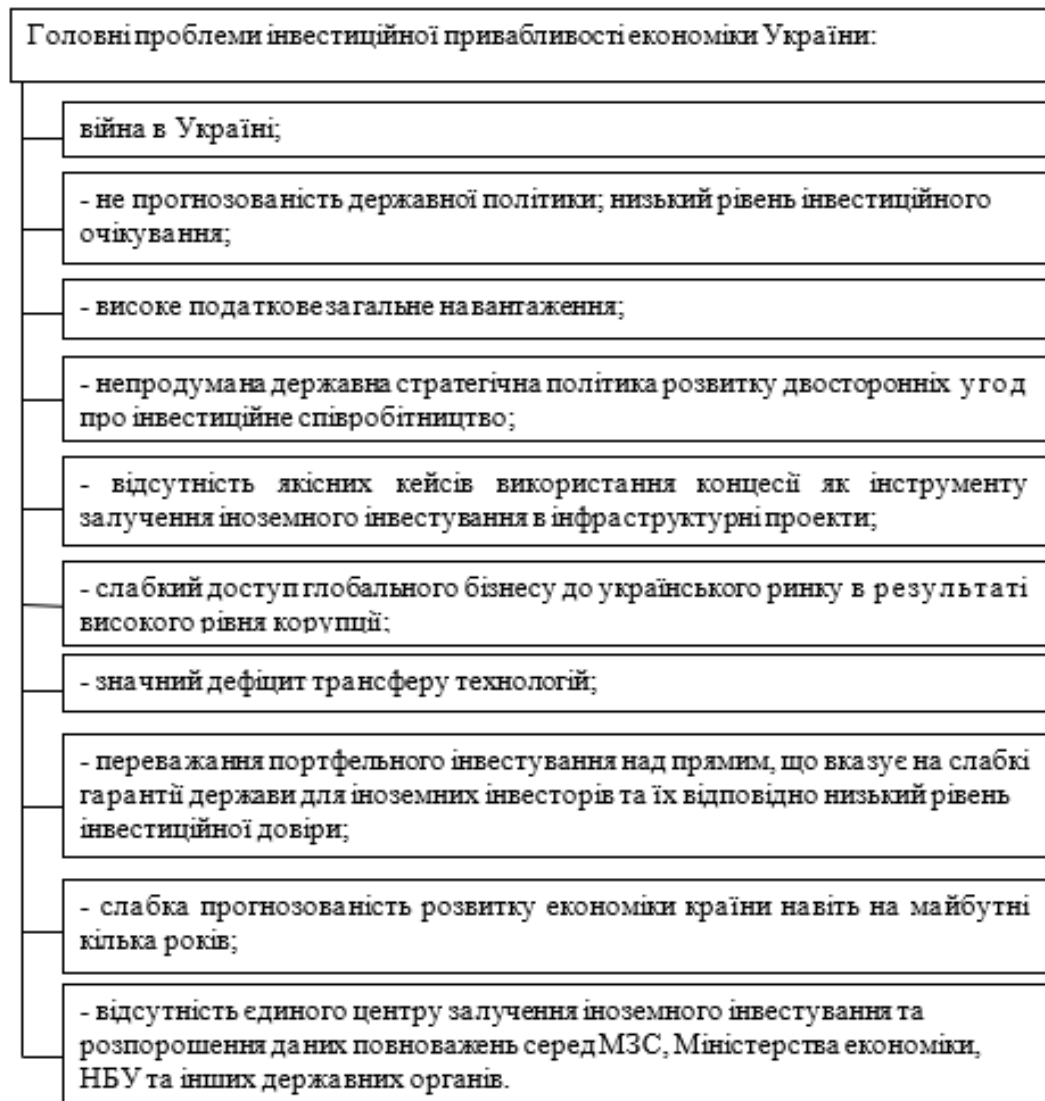

Рисунок 2.7 – Головні проблеми інвестиційної привабливості економіки України [26-30]

Відповідно до вищезазначених проблем нами були запропоновані заходи, щодо усунення даних проблемних питань та представлено у вигляді рисунку 2.8.

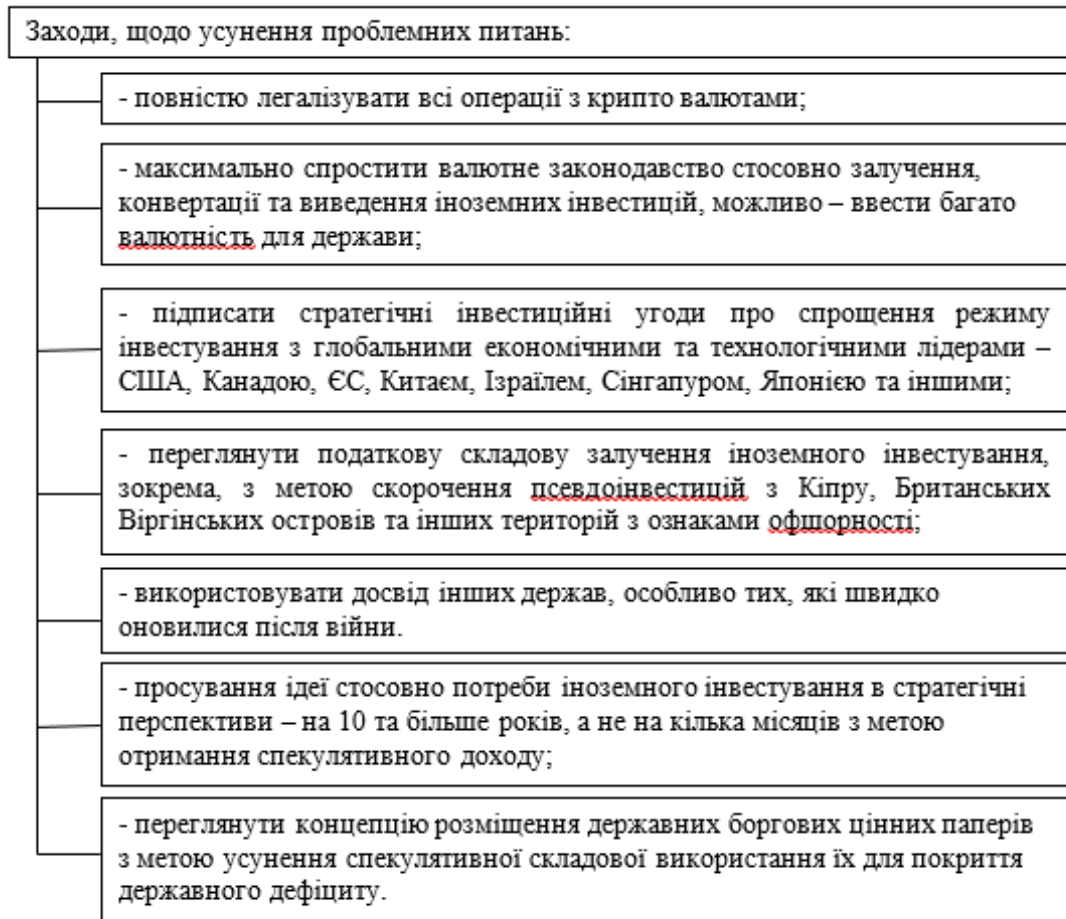

Рисунок 2.8 – Заходи, щодо усунення проблемних питань [26-30]

Додатково варто відзначити, що умови війни підвищують значимість дослідження головних напрямків монетарної та фіскальної політики з точки зору інвестиційної привабливості. Ці заходи мають сприяти залученню іноземних інвесторів до України шляхом прямих та портфельних інвестицій. Однак, слід враховувати обмеження, такі як недостатньо розвинений фондовий ринок країни, військові ризики, неповна нормативно-правова база щодо мобільності капіталу та фінансового нагляду, а також потребу у спрощенні репатріації капіталу та податкових вимог.

ВИСНОВКИ

У роботі було розглянуто сутність та значення інвестиційної привабливості країни, регіону та суб'єкта господарювання для інвестора та зроблено висновок, що рівень інвестиційної привабливості і країни і регіону і безпосередньо суб'єкта господарювання є рівноважливими для інвестора при прийнятті інвестиційних рішень в підприємстві.

Проаналізовано роль публічності та прозорості у формуванні інвестиційної привабливості та прийнятті інвестиційних рішень та встановлено, що прозорість інвестиційного клімату на сьогодні є ключовим елементом розвитку економіки та привабливості інвестиційного потенціалу країни. Інвестори шукають надійність та стабільність у своїх інвестиційних рішеннях, тому забезпечення прозорості є критично важливою складовою успіху в інвестиційній сфері.

Оцінено можливість використання рейтингових показників як транспарентного інструменту прийняття інвестиційних рішень в підприємстві. Зроблено висновок, що дані рейтингів є допоміжним інструментом для інвестора. Рівень довіри визначається рівнем прозорості рейтингу. Рейтинги доцільно використовувати в динаміці.

Проаналізовано рівень інвестиційної привабливості України за даними різних міжнародних рейтингів. Індекс інвестиційної привабливості України свідчить про нормалізацію інвестиційного клімату в 2015-2018 рр., й про його погіршення 2019-2021 рр., що дає змогу говорити про те, що Україна належить до держав ризикованого інвестування.

Проаналізовано інвестиційну привабливість українських компаній на основі даних національних рейтингів. Визначено види економічної діяльності, які в умовах війни залишилися стійкими та є потенційно інвестиційно привабливими.

Проведено аналіз основних проблем, що впливають на інвестиційну привабливість економіки України, з урахуванням сучасних реалій воєнного

періоду в країні. Зроблено висновок про необхідність перегляду основних напрямків монетарної та фіскальної політики з метою створення стратегічного полегшення для залучення іноземних інвесторів через прямі та портфельні інвестиції в Україні.

Встановлено, що для розробки стратегії поліпшення інвестиційного клімату в Україні має велике значення урахування прозорих даних міжнародних та національних рейтингів. Ці рейтинги надають цінну інформацію, яка може спрямовувати вдосконалення у різних сферах. Використовуючи цю інформацію, Україна може сконцентруватися на конкретних заходах для залучення більшої кількості інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Венгуренко Т. Г., Плахотнюк В. В. Аналіз інвестиційної привабливості України. *БІЗНЕС ІНФОРМ*. 2020. № 4. С. 103 – 111. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2020-4_0-pages-103_111.pdf
2. Економічна правда. Не біткоїном єдиним: як блокчейн допоможе нам з інвесторами. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/04/16/635992/>.
3. Про нас. Трансперенсі Інтернешнл Україна. URL: <https://ti-ukraine.org/about/>.
4. Савченко Т. Г., Закутня А. О. Індекс транспарентності монетарної політики: методика розрахунку та напрями застосування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. № 4. С. 153–156.
5. Олійник О. О. Напрями підвищення прозорості діяльності організацій. *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2017. № 1. С. 224–230.
6. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України) : навч. посіб. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. 395 с.
7. Stohl C., Stohl M., Leonard P. Managing Opacity: Information Visibility and the Paradox of Transparency in the Digital Age. *International Journal of Communication*. 2014. No. 10. P. 123–137.
8. Наливайко Л., Романов М. Поняття, ознаки та значення транспарентності в контексті євроінтеграції. *Visegrad Journal on human rights*. 2016. № 4/1. С. 158–163.
9. Халіна В. Ю., Сироватський О. А. Транспарентність діяльності будівельного підприємства як детермінант довіри стейкхолдерів. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 166–170.
10. Google Trends.

11. Bodie Z., Kane A., Marcus A. J. Investments. McGraw-Hill Education. 2014
12. De Bondt W. F., Thaler R. Does the Stock Market Overreact? *The Journal of Finance*. 1985. № 40(3). P. 793-805.
13. Moody's Investors Service. Global Long-Term Rating Scale and Rating Definitions. 2021 URL: <https://www.moody's.com/sites/products/ProductAttachments/Global%20Long-Term%20Rating%20Scale%20and%20Rating%20Definitions.pdf>
14. Standard & Poor's. Ratings Definitions. 2021. URL: https://www.spratings.com/documents/20184/774723/Ratings_Definitions_2021.pdf
15. Hull J. C. Risk Management and Financial Institutions. John Wiley & Sons. 2015
16. Brealey R. A., Myers S. C., Allen F. Principles of Corporate Finance. McGraw-Hill Education. 2017.
17. Кузьмінов С. В. Міжнародні рейтинги та обсяги прямих іноземних інвестицій: взаємозв'язок показників. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2021. № 1. С. 67–76.
18. Дослідження Європейської Бізнес Асоціації URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika/>
19. Аналітичний огляд «Місце України у рейтингу Світового банку «Doing Business» / Міністерство економіки України: сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/>
20. World Competitiveness Ranking URL: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/>
21. Environmental Performance Index (EPI) URL: <https://epi.yale.edu/>
22. Fitch Ratings URL: <https://www.fitchratings.com/>
23. ТОП-100 найбільш прибуткових компаній України URL: <https://thepage.ua/ua/economy/top-100-najpributkovishih-ukrayinskih-kompanij-2022>

24. Рейтинг «Фінансова стабільність державних підприємств в Україні»
Рейтинг прозорості державних підприємств. *Прозорість та фінансова стійкість*. URL:
<https://companies.icps.com.ua/rankings/rT.R,iT.T,iT.F.01,iT.F.02,iT.F.03,iT.F.04,iT.F.05,iT.F.06/UAS-0/2021/rT.R,desc,1-100>
25. 30 стійких приватних компаній України <https://forbes.ua/ratings/30-stiykikh-privatnikh-kompaniy-ukraini-01112022-9424>
26. Пурій Г. М. Сучасний стан та основні тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. *Інфраструктура ринку*. - 2020. Вип. 44. С. 199-203. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2020_44_35
27. Семенов А. Ю. Аналіз світових рейтингів оцінки формування та розвитку цифрової економіки та місце України в них. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Економіка і менеджмент*. 2020. №43. С. 38–43.
28. У 2020–2021 роках потік прямих іноземних інвестицій зменшиться на 40% – ООН. URL: [https:// mind.ua/](https://mind.ua/)
29. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. №1. С. 66–72.
30. Федорова Н. Є. Іноземне інвестування в економіку України: масштаби, структура, перспективи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2020. Вип. 39. С. 14-18.